

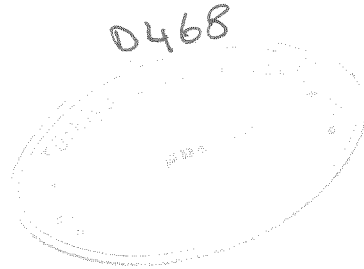
12 Eylül 2017

9772 PAXINOU, Renia. Western eyes on Jannina: foreign
narratives of a city recorded in texts and images
(1788-1822). *The city in the Muslim world:
depictions by Western travel writers*. Ed. Mohammad
Gharipour and Nilay Ozlu. London & New York:
Routledge, 2015, (Culture and Civilization in the
Middle East, 47), pp. 143-167.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

the *zâviye* of Sadreddin Konevî by the shaykh of the *zâviye*, Shaykh Abdüllatif Kudsî. Baba Yusuf was also a reader of those Sufis who preferred to write in Persian. Among them were Hakim Senâ'î, Ferîdeddin Attâr, Celâleddin Rûmî, Evhadeddin Kirmânî, and Ahi Evren. In terms of style, Baba Yusuf's works were in line with the Turkish School of Sufism represented by Yunus Emre. In view of his audience, Baba Yusuf preferred to write in a simple Turkish which could be understood by the dervishes of Anatolia.

Although Baba Yusuf was not supportive of the Ottoman conquest of the Karamanid lands, particularly Aksaray, he did not leave Aksaray after the Ottoman occupation. Some of the Karamanid shaykhs went to the Mamluk and the Akkoyunlu lands after the downfall of the Karamanid principality. Baba Yusuf; however, remained at Aksaray until his death and his sons maintained the status of being the shaykhs of the *khanqah* of Melik Mahmud Gazi in Aksaray. Baba Yusuf turned his *mâlikâne* into a family *vakf* in order to provide a perpetual source of income for his family. The case of Baba Yusuf significantly contributes to the inquiries as to the issue of continuity in the Anatolian lands occupied by the Ottomans.

POPULATION FIGURES IN THE SANCAK OF YANYA 220032
(IOANNINA) – 16TH CENTURY*

MELEK DELİLBAŞI

In this article two main topics will be presented:

- 1) A brief account of the establishment of the Ottoman rule in Epirus and the application of the timar system.
- 2) The toponomy and population of Yanya (Ioannina), Zagorya, Narda (Arta), and other nahiyes of the Sancak of Yanya will be examined by evaluating the data of 16th century taxation registers, and the Greek sources as well. Some data also will be presented in conjunction with Mediterranean facts.

The first Ottoman raids and expansion into Epirus began in the fourteenth century after the battle of Chermanon (1371). In the 1380's the Turks first appeared in Epirus. The Ottomans' rule was established in the region in accordance with well known methods of Ottoman conquest. Initially the Turks were simple mercenaries for local Christian lords. Later on, taking advantage of the local conflicts and alliances, they reduced the Christian lords to vassality. After 1387, during the rule of Murad I and Bayezid I, the Christian lords of Epirus had to pay Harac to the Ottomans. Ottoman expansion halted in the wake of the battle of Ankara in 1402.¹ Ottoman rule was firmly established in Epirus during the period of Murad II (1423-1430). On the eve of the Turkish expansion, Ioannina was ruled by the Italian Tocco family. When Carlo Tocco I died in 1429 without an heir, his nephew Carlo II became involved in a civil war between himself and Carlo's illegitimate

* This article is a revised and enlarged version of my paper entitled "Population Movements in the Sancak of Yanya (Ioannina) (16th Century) in Conjunction with Mediterranean Facts" which was presented at the Xth International Congress of Economic and Social History of Turkey, which took place in Venice between 28 September-1 October 2005.

¹ Elizabeth Zachariadou, Marginalia, on the History of Epirus (1380-1418), WZKM, 78 (1988), p. 195-210.

220032

YANYA

-
- 1 ERMAL NURJA, Yanya vilayeti Amed-Reft Defterlerine göre Yanya'da dini kurumlar, yapılar ve dini hayat (XIX yy. sonu - XX yy başları), Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009
-
- 2 ONUR KABAĞ, Kuzey Yunanistan'da Osmanlı Klasik döneminde üç şehir (Yanya, Kesriye, Serfice), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013

1582 DELILBASI, Melek, 'History of Pre-
veze in the XVIth Century According to the
Ottoman Taxation Registers'. OTAM (Ank-
ara), No.2, 1991, pp.53-62

Prevez
Deniz
Muharabesi

31 EKİM 1996

DN: 477

29 HAZİRAN 1995

3427. Balkan harbi'nde Yanya savunması ve Esat Paşa - 020244
(Korg. Bülkat) / hazırlayan Genelkurmay Askeri Tarih ve Balkan
Stratejik Etüt Başkanlığı. - 1. baskı. - Ankara, 1984. - VII, SAVAKI
108 S. : Ill., Kt. - (Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları) - 220032
576 : Kültür eserleri dizisi ; 34 YANYA
Inhalt: Die Verteidigung der Festung von Yanya im Balkan-
krieg 1912/13. - Text türk. 8 E 1743

vizier (see the *sidjill* for this of al-Hāfiz, in al-Kalkāshandī, *Subh*, ix, 297). A tough disciplinarian and man of *hayba*, Yānis took the initiative in punishing anarchic elements within the *ṣibyān*, and eliminated about 300 of them; he also imprisoned prominent figures in the administration and promoted a private regiment of military slaves known as the *Yānisiyya* (*Khiṭat*, iii, 26-7; *Itt'āz*, ed. M. Aḥmad, Cairo 1919, iii, 144; Ibn Muyassar, *Akhbār*, 75; F. Daftary, *The Ismā'īlīs*, Cambridge 1992, 268). Fearful of the vizier's growing power during the nine months in office, al-Hāfiz arranged his murder by poisoning his ablutions water (*Khiṭat*, loc. cit.; *Akhbār*, ii, 75-6). Yānis built two mosques, the *Masjīd al-Faṭḥ* and the *Masjīd Yānis*, completed posthumously by his two sons (*Khiṭat*, ii, 268-9, 324), whom al-Hāfiz had taken under his protection.

Bibliography: H. Sufian, *Armenian princes and Mamlūks in the Fātimid period* (in Arm.), Cairo 1928; G. Messerlian, *Prominent Armenians in Egypt* (in Arm.), Cairo 1947; S.M. Stern, *The succession to the Fātimid Imām al-Āmir, in Oriens*, iv (1951), 193-255; N. Ter Mikaelian, *The Armenian community in Egypt* (in Arm.), Beirut 1980; Y. Lev, *State and society in Fatimid Egypt*, Leiden 1991; S.B. Dadoyan, *The Fatimid Armenians*, Leiden 1997. (SETA B. DADOYAN)

YANYA, the Ottoman form for YANINA, a town of the Epirus region of northwestern Greece, situated on the west bank of lake Pamvotīs at an altitude of 520 m/1,700 feet and dominated by the Pindus mountains.

The date of its foundation is unknown, and though certain historians maintain that it is mentioned in a document concerning the Council of Naupactus (673), it is only mentioned for certain in a decree of the Emperor Basil II in 1020. It must have already existed for some centuries and is said to have originated from a monastery of St. John the Baptist, around which grew a settlement called Agioanneia or Agioannina. Walls were built in the 10th century, and Anna Comnena records in her *Alexiad* that these were in very good condition at the time of the Norman conquest of the town in spring 1082. Important repairs to the enceinte were not made until the end of the 18th century by 'Alī Pasha Tepedelenli [q.v.], with the work going on till 1815 and being accompanied by the building of a second citadel on the acropolis; within this interior fortress (*iḥ kal'e*) was 'Alī Pasha's great palace and the magazine tower (*bārūd-khāne*).

The town's history has been full of incident. After the Latin conquest of Constantinople in 1204, Michael Angelus Comnenus founded the despotate of Epirus with the intention of using it as a base for the re-establishment of the Byzantine empire. After this last was restored by the Palaeologi of Nicaea in 1261, the despots of Epirus retained their independence till 1319, when Yanina and its district came briefly under Byzantine control, till in 1346 the Serbian king Stephen IX annexed it. The Florentine Esau de Buondelmonti held it from 1385-1411, then followed two decades under the Counts of Cephalonia Charles I and II Tokkos, till the Ottoman conquest by Murād II on 9 October 1430. The town remained in Turkish hands till February 1913.

Under the Turks, Yanina, as the centre of one of the three *pashaliks* in Epirus, enjoyed a period of relative stability, with various Islamic monuments constructed, some of which still exist. According to Ewliyā Ālebi, in the later 11th/17th century it had some 30 mosques and oratories, seven *medreses*, as many *tekkes*, an *'imāret-khāne*, several schools, three cara-

vanserais, two *ḥammāms* and 1,900 shops. The region continued nevertheless to be disturbed, especially with the rising of 1611 organised by the metropolitan of Larissa, Dionysius, which was fiercely repressed, with withdrawal of the privileges granted at the time of the town's conquest, expulsion of the Christian population to outside the walls, and the confiscation of *timārs* [q.v.] from those who held them. This Ottoman repression led to many conversions to Islam. At the end of the 18th century, Yanina was transformed by 'Alī Pasha of Tepedelen (1744-1822), appointed governor of Epirus in 1787, who governed what was in effect a quasi-autonomous state that included, as well as the *pashalik* of Yanina, part of modern Albania, Thessaly, and northern Euboea and Peloponnesus. For some thirty years, Yanina enjoyed an unprecedented prosperity until the fall and death of 'Alī Pasha in 1822.

Despite the conversions of the 17th century, the population of Ottoman Yanina remained till the end in majority Christian. The first fiscal register known to survive, from 1564, mentions 50 Muslim hearths and 1,250 Christian ones, whilst a register from 1579 also mentions Jews. When Ewliyā was there ca. 1670, he counted 37 quarters, almost half of these (18) being Muslim and the rest comprising 14 Christian ones, 4 Jewish ones and one of gypsies, with an estimated 4,000 hearths for the whole town. At the beginning of the 19th century, F. Pouqueville counted 3,200 hearths (2,000 of Christians, 1,000 of Muslims and 200 of Jews). In the later 19th century, this disparity continued. According to the Ottoman census of 1881-93, the central *kaḏā* of the province of Yanina had 4,759 Muslims, 77,258 Greek Orthodox (covering also Christian Albanian speakers), 3,334 Jews and 207 "foreigners".

If the Muslims were less numerous than the Christians, they were nevertheless very prominent in the town. Yanina was of military importance since the conquest, with a garrison of troops from all over the empire, before 1837 lodged among the population, after then in barracks and other buildings prominent in the urban landscape. These soldiers were, together with the Ottoman civilian officials, substantially the only Turkish speakers there, since the autochthonous Muslims used Albanian and, above all, Greek. These Greek speakers, known as "Turcoyanlots", were probably descended from Christian *sipāhīs* converted towards the mid-11th/17th century.

Greek was not only a demotic language but might be used by the Ottoman authorities in public acts. Thus in the last decades of the 19th century, the meetings of the municipal council were held in Greek, and the newspaper *Wilāyet*, published from 1868 onwards, was bilingual in Greek and Turkish. This preponderance of Greek was further reflected in the sphere of education. If there were several turcophone schools in the last days of Ottoman domination, the local élites continued to prefer Greek institutions, in particular the renowned Zosimaia school.

In 1913, as part of the Treaty of Bucharest ending the Balkan Wars, Yanina and southern Epirus passed to the Kingdom of Greece, and ten years later, as part of the exchanges of populations between Greece and the Turkish Republic, the Turcoyanlots left. During the Second World War, it was the turn of the small Jewish community to disappear into the Nazi extermination camps. Despite these two happenings, Yanina and its region continues to have a certain ethnic mixture; as well as Greeks, there are Albanian speakers and small groups of Vlachs.

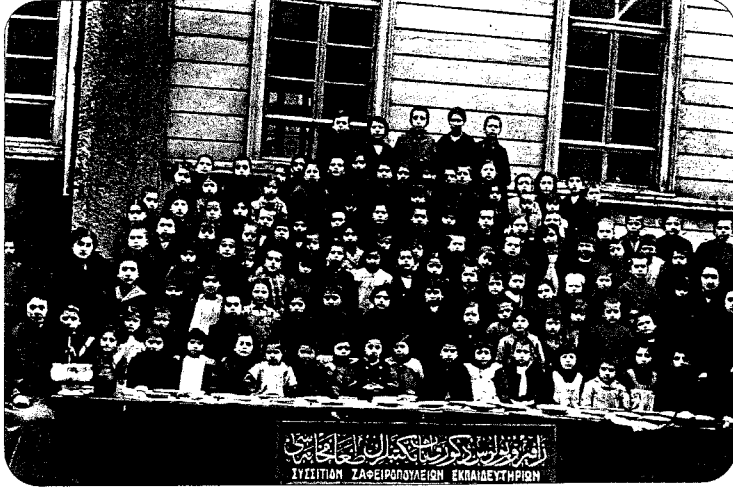
numaralı okulu olmuştur. Havadan bakıldığı zaman okul binası Yunanca "Pi" harfi şeklindedir. Bunun Perikli Fotiyadis'in okulun yapımına en büyük maddi desteği sağlayan banker "Pavlo" Stefanovik Skilitçis'in adının baş harfini ölümsüzleştirmek istediğinden kaynaklandı-ğı rivayet edilir. Bu binanın cephesinde de artık bir Yunan tapınağı girişini hatırlatan sütunlu bir anıtsal kapı ön plandadır.

Perikli Fotiyadis, 1896 yılında diğer büyük eserleri ile mukayese edilmeyecek sıradan bir yapıya da imzasını atmış ve Cibali Ayakapı'da iki katlı ve ahşap Rum mahallesi okulu "Zafiropullia"yı yaptırmıştır.¹

Perikli Fotiyadis, 1903-1911 yılları arasında Balıklı Rum Hastahanesi'nin halen kullanılmakta olan bazı bölüm ve kliniklerinin binalarını yaptırmıştır.

Mimar Perikli Fotiyadis 1892'de Pera'da (Beyoğlu) Faik Paşa Sokağı 13 numarada,² 1913'de Cihangir'de Soğanlı Sokağı 17 numarada bulunan Fotiyadis Apartmanı'nda,³ 1922'de Pera'da Hocazade Sokağı 60 numarada oturmuş ve Galata St. Pierre Hanı'ndaki bürosunda çalışmıştır.⁴

1923 yılında Cumhuriyetle birlikte İstanbul'daki çalışma koşullarının değişmesi üzerine Türkiye'den ayrılmaya başlayan Rum aydınları kervanına

Mimar Perikli Fotiyadis'in tarihe karışan yapısı Cibali Zafiropullion Rum İlkokulu ve öğrencileri (1910). (Melpo Keşişoğlu-Karistinu'nun Enoris Tis Ayias Konstantinopoleos Cibali adlı kitabından, Atina, 1998)

Perikli Fotiyadis de katılmış; 1924'te 65 yaşında iken Yunanistan'a göç etmiştir. Yunanistan bu değerli mimardan yararlanmakta gecikmemiş ve onu ilerlemiş yaşına rağmen Sağlık Bakanlığı'nun teknik ve inşaat bölümünün başına müdür tayin etmiştir. Böylece Perikli Fotiyadis Yunanistan'ın birçok yerinde yapılması planlanan devlet hastahanelerinin projelerine de imzasını atmıştır.

Mimar Perikli Fotiyadis, 1959 yılında 100 yaşında iken doğduğu ve 65 yıl yaşadığı İstanbul'dan uzaklarda Atina'da ölmüştür.

Mimar Perikli Fotiyadis'in belli başlı eserleri:

- İstanbul'da:
 - Beyoğlu Zografion Rum Lisesi.
 - Kumkapı Aya Kiryaki Kilisesi.
 - Heybeliada Ruhban Okulu.
 - Cibali Zafiropullia Rum İlkokulu.
 - Balıklı Rum Hastahanesi'nin bir bölümü.
 - Kandilli'de Evgenidia Rum İlkokulu.
 - Taksim'de Aya Triada Kilisesi'nin avlusundaki Evgenidio Aşevi.

- Boğaz'da veliaht (daha sonra padişah) Vahdettin Köşkü.
- İstanbul'un tanınmış Rum aileleri için apartmanlar ve anıtsal aile mezarları.

- Türkiye'de (1922'den önce):
 - Bursa'da Evgenidio Rum Okulu.
 - Bandırma Rum Okulu
 - Tekirdağ Theodoridia Rum Okulu
- Yunanistan'da (1924'ten önce):
 - Kavala'da Ayios Pavlos Kilisesi
 - Aleksandrupolis'de (Dedeagaç) Ayios Nikolaos Kilisesi.
 - Ksanti'de (İskeçe) Okul.
 - Komotini'de (Gümülcine) Devlet Hastahanesi.
 - Ksanti'de (İskeçe) Devlet Hastahanesi.

- Lamia'da yetimhane.
- Atina'da Dafni Akıl Hastahanesi.

Kaynaklar

- 1) Iera Theologiki Sholi Tis Halkis, aristidis Pasadeos, Atina, 1987.
- 2) Enoria Tis Ayias Konstantinopoleos Cibali, Melpo Keşişoğlu-Haristinu, Atina, 1998.
- 3) Eptalofos. Atina, Mart 1993.

Geçmişten Günümüze

Yanya

MEHMET A. GÖKAÇTI

Bazı kentler önemli tarihsel olaylarla ev sahipliği etmeleri dolayısıyla ile, o olaylar ile özdeşleşmiş bir biçimde anılırlar. Tarih onları her zaman söz konusu olaylar ile birlikte yazar ve bir müddet sonra artık o kenti, var olan olaydan ve ortaya çıkan gelişmelerden ayırmak imkansız hale gelir. Bazı kentler ise önemli bir tarihsel olaya tanıklık edememiş olmanın, ya da tarihte ismi anılmaya değer bir insanı kısa bir müddet için bile olsa, tarihsel geçmişine yazamamış olmanın eksikliği ile ansiklopedilerin sayıları binlere varan maddelerinden biri olmaktan öteye bir değer ifade etmezler, insanlık tarihinin akışının sürekli devinen ve geleceğe doğru uzanıp giden çizgisinde.

İlk gruba giren kentlerin çok tipik örnekleri vardır ve onlar her zaman kitaplara, dergilere mevzu olurlarken, her tür araştırmanın da çeşitli boyutlarda ele alınan, vazgeçilmesi mümkün olmayan konularındırlar. Bu tür kentler arasında İstanbul, İzmir, Selanik gibileri ilk elden girerler. İkinci gruba giren kentlerin yüzlercesine hatta binlercesine ise, bir coğrafya atlasının herhangi bir sayfası açılıp bakıldığında kolaylıkla rastla-

mak mümkün olacaktır.

Bazı kentler ve üzerinde etki oluşturdukları yakın çevreleri ise tarihin akışı içerisinde karakter rollere zaman zaman veya söz konusu rolün hakkını verecek birisi geldiğinde soyunurlar. Rollerini bittirginde ise tarihin gelgitleri eşliğinde kıyılarına vuracak yeni bir karakter gelene kadar, sessizce bir köşeye çekilip beklemeyi yeğlerler. Önemli tarihsel dönemler aşılrken, devirler kapanıp yenileri açılırken, imparatorluklar dağılıp yenileri tarih sahnesine gelirken, bu kentler de mutlaka gündeme gelirler ve önemli oluşumlara kendilerinden de bir renk katarken, oluşumların çizdiği yeni yörüngedeki konumlarına da oturmakta gecikmezler. Kısacası bu kentler, tarihin yapıldığı ve yazıldığı kentler olmasalar bile tarihin de onlar olmadan yapılamayacağı ve yazılamayacağı kentlerdir. İşte bu kentlerden birisi de Yanya ve bu kentin merkezi konumunda olduğu Epir bölgesidir.

Eski Çağlardan Osmanlı Dönemine Değın Epir Bölgesi

Yanya'nın tarihçesine geçmeden

önce kısaca da olsa, kent ile adeta özdeşleşmiş olan Epir bölgesinin tarihine bakmak, konunun daha geniş bir dönem itibarı ile anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu genişlik, tarih sahnesine 6. Yüzyılda çıktığı anlaşılan Yanya kentinin kuruluşunun öncesinde bölgenin geçirdiği aşamaları görmemizi de sağlayacaktır.

Paleolitik çağlardan günümüze ulaşan kalıntılar dolayısı ile MÖ 9000'li yıllarda insan toplulukları ile ilk kez karşılaştığı anlaşılan bölgenin doğal sınırlarının kıyı şeridi Arnavutluk'taki Vlora (Avlonya) körfezi ile Yunanistan'daki Arta (Narda) körfezi arasında yer alır. Bölgenin kara sınırları ise Arnavutluk'tan Yunanistan'a, kuzeyden güneye doğru uzanan Pindos dağları boyuncadır. Epir bölgesini Makedonya ve Tesalya bölgelerinden adeta izole eden bu uzun dağ silsilesinin en yüksek kesimleri bazı yerlerde 2500 metre civarına kadar ulaşmaktadır.

Geç neolitik çağda bölgeye yakından geldikleri tahmin edilen insan toplulukları beraberlerinde tarımsal ekonomiyi ve ilkel bir düzeyde bile olsa denizcililiği de getirmişlerdir. Bu dönem özellikle sahil boylarında

Ankara Üniv. D.T.C.F. Tarih Bölümü
TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ 1992-1994
cilt: XVI / sayı: 27, Ankara-1994, s. 125-132
0.119

THE LATER PASHALIK OF YANNINA (YANYA):

Topography, administration and population in Ottoman Epiros
(1820-1913)

Mihalıs KOKOLAKIS*

The aim of the present study is twofold: First, to present a complete survey of Ottoman administrative divisions in Epiros during the nineteenth century, trace their gradual evolution through successive reform initiatives, and arrive at a precise definition of their spatial extent; second, to exploit this information in evaluating and interpreting certain statistical data on the distribution and development of Epirote populations. Although there exists a mass of published and manuscript data on these questions, its usage and interpretation has tended to proceed in a rather superficial way, due to a lack of conceptual clarity in handling geographical and administrative terminology, as well as the exclusive focussing of population studies on the so-called "ethnic" distribution of Ottoman populations, usually in order to prove political points.

The results of this study may be of interest to three groups of researchers: (a) Those interested in the local history of Greek Epiros and Southern Albania, and wishing to trace the Ottoman substratum underlying 20th-century administrative divisions and settlement patterns. (b) Those dealing with the history of Ottoman provincial institutions during the Tanzimat and Hamitic periods, notably the content and evolution of Ottoman administrative terms, the implementation of the vilayet system, and the history of census counts. (c) Those studying the population history of the modern Greek state, and wishing to supplement the available population data on the Greek kingdom during the 19th century with information on regions which remained outside the borders of Greece until the beginning of the 20th century.

(*) Summary of a doctoral dissertation in Greek, entitled: "To ystero gianniofiko pasaliki-khoros, dioikese kai plethysmos sten Tourkokratoumene Epeiro (1820-1913)", submitted to the University of Athens (History and Archeology Section), in January 1993, contdined in 1 pp. 527-533. of the original text.

Turkish contributions to geography including cartography is very significant and its contents are vast and it has a definite place in the history of geography. It is also a fact that the Turks are mostly influenced by the Arabs but have not followed slavishly. Turkish geographers especially cartographers have made some very significant contributions and they may be said, in the words of Prof. S. Maqbul Ahmed ¹⁸, to have formed a bridge between medieval Islamic and modern cartography.

19 9 AGUSTOS 1993

TTK. Belleken. c. LI / 199,

Nisan-1987, s. 75-101.

Dergi / Kitap

Kütüphane de Mevcuttur

220032

¹⁸ *New Encyclopaedia of Islam*, Vol. IV, p. 1082.

selanik
- yanya

SELÂNİK VE YANYA'DA OSMANLI EGEMENLİĞİNİN KURULMASI

Doç. Dr. MELEK DELİLBAŞI

Bu yazımızda, Sultan II. Murad tarafından yedi ay ara ile zaptedilen Selânîk (Thessaloniki) ve Yanya (Ioannina) kentlerinin hangi şartlar altında Osmanlı egemenliğine geçtikleri Bizans, Osmanlı ve Lâtin kaynaklarından yararlanılarak incelenmeye çalışılacak ve ayrıca, Bizans kaynaklarında yer alan Osmanlıların fetih politikalarına ilişkin bilgiler üzerinde de durulacaktır. Selânîk savaş yoluyla, Yanya ise, Sultan'ın teslim çağrısına uyarak Osmanlı egemenliği altına geçmiş olduklarından, bu kentlere karşı farklı politikalar izlenmiştir¹. Sultan II. Murad'ın fetihleri bugünün değer yargularıyla değil, o devrin şartları ve zarureti gözönünde tutularak *İslâm Hukukü*'na dayanan Osmanlıların fetih politikaları açısından incelenecektir.

Fıkıh (İslâm Hukuku)'a göre, dünyadaki ülkeler, *darü'l-harp* (İslâm egemenliği altında bulunmayan ülkeler) ve *darü'l-İslâm* (İslâm egemenliği altında bulunan ülkeler) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. *Darü'l-harp* te bulunan Gayrimüslimler *harbî* yani savaş durumunda sayılırlardı. *Gayrimüslimler* de *Ehl-i kitap* (kendilerine semavî kitap gönderilmiş olanlar, yani Hristiyanlar ve Yahudiler) ve *Ehl-i kitap olmayanlar* (müşrikler, yani putperestler) diye ikiye ayrılmışlardır. Bir ülkeye savaş açmadan önce *İmam*'ın, (İslâm topluluğunun başı, Sultan) *Ehl-i kitap* olanları teslim olmaya çağırması gerekiyordu. Eğer *Ehl-i kitap* olanlar teslim olmayıp, direnmeye devam ederlerse *müşrik* (putperest) ilân edilirler ve zorla (*anveten*) alınan kentlerde halk tutsak; emlak ve toprak ise devlet malı olarak kabul edilirdi. Teslim olan *Gayrimüslimlere* ise, İslâmî *amân* hükümleri uygulanırdı. İslâm Devleti egemenliği altında yaşamayı kabul eden *Ehl-i kitap* olan *Gayrimüslimler*, *Zımmî* statüsünde kendi dinlerinde serbest olup, canları, ırzları, ve malları devletin koruması altında idi. *Zımmîler* buna karşılık devlete cizye ödemekle yükümlü idiler².

¹ Osmanlıların fetih politikaları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. H. İnalcık, *Ottoman Methods of Conquest*, *Studia Islamica* II (1954) 103-129.

² İslâm Hukuku için bkz. M. Khadduri - H. J. Liebesny, *Law in the Middle East*, Washington, 1955.

B E L G E L E R

T Ü R K T A R İ H B E L G E L E R İ D E R G İ S İ

Cilt: XVII

1996

Sayı: 21

1564 TARİHLİ MUFASSAL YANYA LİVASI TAHRİR
DEFTERİNE GÖRE YANYA KENTİ VE KÖYLERİ*

MELEK DELİLBAŞI

Yanya (Ioannina) Kentinin Kısa Tarihi

1204 yılında IV. Haçlı seferinin sonucunda Bizans İmparatorluğu Latinler tarafından parçalanıp, toprakları üzerinde çeşitli feodal Latin ve Grek devletleri teşekkül ederken, İmparatorluğun Batı ucunda Yunanistan'ın Kuzey Batı dağlık bölgesinde Epir Grek Despotluğu kurulmuştur. Despotluğun kuzey merkezi olan Yanya (Ioannina) aynı adı taşıyan gölün Batı yakasında etrafı dağlarla çevrili vadide bulunuyordu. Despotluğun Güney merkezi ise Narda (Arta) kenti idi. Epir Despotluğu'nun Bizans'la olduğu kadar Doğu Avrupa ile ve Orsini, Tocco gibi İtalyan aileleri ile çok yakın teması olmuş, başta Venedik olmak üzere diğer İtalyan kent devletleri için de Epir bölgesi bu devletlerin Balkanlar ve Doğu ile ticari ilişkilerinde önemli bir rol oynamıştır. Epir, Bizans'ın Batı ticareti için bir basamak teşkil ettiği gibi, daha sonra Osmanlıların Batı'ya yayılmalarında ve ticaretlerinde bir atlama noktası olarak önem kazanmıştır.

Ondördüncü yüzyılın başında Epir'deki Angelos sülalesi önemini kaybetmiş, idare Kefalonyalı İtalyan Kontlarının sülalesine geçmiştir¹.

1319 ve 1321 yıllarında Bizans imparatoru II. Andronikos Palaiologos'dan bir chryrosobullon ile otonom yönetim hakkı elde² eden Yanyalılar, Osmanlı egemenliği altında da iki yüz yıl kadar bu imtiyazlı durumlarını koruyacaklardır.

* Bu makale ile ilgili Grekçe yayınları sağlamamda yardımcı olan Prof. D. Loules, Prof. L. Vranoussis ile Prof. E. Zachariadou ve Dr. M. Kokolakis'e; konu hakkında değerli görüşlerinden yararlandığım Prof. H. İnalçık'a; Slavca isimlerin okunuşunda yardımcı olan Dr. S. Allen'e; Washington Türk Enstitüsünde tarihi haritalar üzerinde çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemiyen Dr. H. Lowry'e; Yanya'da Etaireia Epirotikon Meleton'da çalışmalarım sırasında yardımcı olan Dr. Nikolaidou ve Dr. A. Konstantakopoulou'ya buradan teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca grafik ve tabloların oluşturulmasında yardımcı olan asistanlarım Arş. Gör. Levent Kayapınar ve Arş. Gör. Hatice Oruç'a teşekkür ederim.

¹ Yanya tarihi için bak. L. I. Vranoussis, "Ioannina", *Enkiklopedia Papiro Larous Britannika*, 1988; Aynı yazar, *Hronika tis Meseonikis kai Tourkokratoumenis İpiru*, Ioannina 1962.

² D. Nicol, *The Despotate of Epiros 1267-1479*, Cambridge 1984, 83-90; L. I. Vranoussis, *Epainos Ioanninon*, Ioannina 1986, 29-37.

OTTOMAN IOANNINA

KARIM W ARAFAT

Yarjⁿ

Ioannina is the capital of Epiros, the north-western district of Greece. Set amid the Pindos range of mountains, it is a flourishing University city redolent of an earlier era, largely unspoilt by modern tourism, despite its obvious beauty. Although the city was mentioned in the writings of the Arab geographer Al-Idrisi in the 12th century, the period of interest for this article is that of the Ottoman occupation, which started with the capture of the city in 1430 or 1431 by Murad II, and continued in Ioannina until 1913, making it one of the last cities in Greece liberated from Ottoman rule.

A period of particular interest during this long Turkish domination is that from 1788-1822, when the city was ruled by Ali Pasha (1741-1822), an Albanian by birth who gradually established what became effectively an independent region under his personal command in Epiros, centred on Ioannina. This was not an untypical situation within the Ottoman empire, since Turkish rule in Greece was loose and fragmented. Ali Pasha became famous for his eventful life and striking character, and for the extent of his power. Ali Pasha came in contact with many Europeans at a time when Greece was an important part of the "Grand Tour" undertaken by travellers with an interest in the Classical world. These travellers include such well known figures as Lord Byron, who visited Ali Pasha in 1809 in company with J.C. Hobhouse, later Lord Broughton. The architect C.R. Cockerell (the designer of the Ashmolean Museum in Oxford and of part of the Fitzwilliam Museum in Cambridge), and the renowned scholar and writer Col. William Leake are among others who have left us detailed accounts of Ali Pasha and his city. Also in his entourage was Yannis Kolettis who was, like the Englishman Henry Holland, his personal physician, and who, many years after Ali Pasha's death, was to be Prime Minister of an independent Greece. The association of this important figure in the history of Greece with Ali Pasha is indicative of the extent to which the city flourished under Ali Pasha, whose rule proved to be a golden age.

Besides the numerous and colourful accounts of Ali Pasha,